

Ebre

Memòria històrica

La Sénia recull testimonis de la República i la Guerra Civil al poble

Algun dels relats estan publicats a l'edició bianual de 'Lo Senienc: Memòria, Natura i Llengua', que es presenta avui

El centenari Germán Bel explicant les seues vivències a l'època de la República i la Guerra civil, durant una ruta celebrada dimecres passat al municipi. FOTO: J.J. BUJ

J. J. BUJ
LA SÈNIA

La Sénia ha recollit testimonis de la República i la Guerra Civil al poble, i alguns dels relats estan publicats a l'edició bianual de «Lo Senienc: Memòria, Natura i Llengua», que es presenta avui al Centre Obrer, a les 18.30 hores. La publicació és una de les activitats que ha programat el Centre d'Estudis Senienques (CES) per a commemorar els 80 anys de la Batalla de l'Ebre durant la segona meitat d'enguany i primers mesos de 2019. Aquesta presentació ve després de l'èxitós Itinerari per les Terres de Cruïlla celebrat dimecres en què es va realitzar un recorregut urbà per visitar llocs de la Sénia relacionats amb fets de l'època de la Segona República i la Guerra Civil.

La ruta va comptar amb testimonis directes que explicaven, en primera persona, les vivències d'aquell període. És el cas de Germán Bel, nascut ara fa cent anys. Al Portalet recorda que «un dels

moments violents va ser quan van intentar cremar l'Ajuntament Vell. Llavors es va avisar els serenos i els van matar». Aquestes morts van provocar una sentida manifestació de dol per part de tot el poble, que va acudir en seguici darrere els fèretres. Aquest fet va afectar el Comitè de la Sénia, que podia haver seguit fent la seua activitat, amb les dificultats de l'època, però les morts dels serenos el va marcar negativament, explica Eva García, membre del CES.

És l'únic esdeveniment violent del qual es té constància a la Sénia, on no es va patir excessiva repressió durant la Guerra Civil i la postguerra. Segons Viqui Almuní, «va haver-hi algunes persones represaliades, però no va ser tan forta com en altres pobles, com per exemple, a la Terra Alta. Es cremaven els ajuntaments i els documents de propietat perquè estaven en contra de la propietat privada i la destrucció d'aquesta documentació facilitava les col·lectivititzacions».

Ruta pels espais.

Vora un centenar de persones van participar dimecres en l'itinerari per les Terres de Cruïlla, on es van visitar espais vinculats a la guerra.

En tornar de la guerra, l'Antic Ajuntament es va habilitar com a presó, però, deixaven les portes obertes, per si algú volia marxar, això sí, sota la seua responsabilitat, rememora Bel.

Quan les tropes franquistes van ocupar la Sénia, l'abril de 1938, la Legió Condor alemanya va agafar el comandament del Camp d'Aviació senienca, punt vital de comunicacions i des d'on es van enlairar alguns dels avions que van bombardejar poblacions del nord de Castelló i també van participar en la Batalla de l'Ebre.

La presència dels alemanys a la Sénia no es recorda d'una manera desagradable. Al contrari, alguns veïns podien guanyar-se una mica millor la vida treballant per a ells. A més, els nazis ja van tenir cura de no reprimir la població, sinó de barrejar-se amb la gent del poble, donar xocolata als xiquets, per exemple, realitzar sessions de cinema o concerts a la plaça del poble. Tot era per a evitar aixecar sospites entre la població sobre les veritables intencions.

En els primers mesos de la guerra, la Sénia va acollir evacuats (com s'anomenaven llavors) procedents, sobretot, del Front de Madrid. Eren acollits per les famílies senienques i, fins i tot, alguns ja es van quedar a viure a la Sénia per sempre. Així consta als quaderns d'escola de Gumersinda Ferré, un clar exemple de la implicació dels mestres en el projecte de la República i en inculcar els valors de la democràcia en els xiquets i xiquetes d'aquella època. A més d'aquests valors polítics també es buscava una educació lligada a l'entorn i es feien les primeres excursions per conèixer millor el territori.

Han hagut de passar 80 anys per a poder començar a recollir els testimonis d'aquell moment. La generació dels nets d'aquelles persones que van patir el conflicte són els que n'estan recuperant la Memòria Històrica. És el cas de Neus Aubalat, autora d'un treball de recerca sobre la temàtica, o de Marta Tena, que ha novel·lat part de les vivències del seu pare.